

Financiële gevolgen van het voorgestelde besluit

1. Opmerking vooraf

Als gevolg van de hiervoor genoemde oorzaken is het onmogelijk om binnen het financieel kader van het IHP van 2018 alle toen voorgestelde OHV-projecten uit te voeren. Het IHP vraagt, onder de huidige omstandigheden, om een aanzienlijk hogere investering en daarmee samenhangende hogere kapitaals- en exploitatielasten.

2. Financiële uitgangspunten

Adviesbureau ICS hanteert in haar berekeningen de volgende uitgangspunten.

- a. Alle bedragen zijn inclusief B.T.W., prijspeil 2022.
- b. Bedragen in de toekomst zijn niet geïndexeerd.
- c. De benoemde projecten hebben betrekking op onderwijsgebouwen (speciaal) basisonderwijs (*zonder* gymnastiekvoorzieningen) en voortgezet onderwijs (*met* gymnastiekvoorzieningen).
- d. Gerekend is met de actuele gemeentelijke rekenrente van 1,5%.
- e. In alle gevallen wordt uitgegaan van *kostenniveau nieuwbouw* met minimaal kwaliteit BENG (*) en Frisse Scholen klasse B.
- f. De hanteerde investeringskosten zijn gedifferentieerd naar schoolgrootte (tot 100 leerlingen, tot 200, tot 300 en groter dan 300 leerlingen).
- g. Voor het bekostigen van aanvullende duurzaamheidsambities naar ENG (**) is gerekend met een aanvulling van € 150 p/m².
- h. Het budget voor nieuwbouw of renovatie is gebaseerd op de ruimtebehoefte in 2036. In geval van renovatie kan dit afwijken van de werkelijke omvang van het gebouw.
- i. Voor tijdelijke huisvesting en sloop wordt rekening gehouden met eenmalige kosten per project van 10%. Deze opslag wordt ook berekend over de opslag voor het plusscenario en over de overige bijkomende investeringskosten, en komen direct ten laste van de exploitatie in het betreffende jaar. Voor projecten die worden uitgevoerd conform het uitvoeringsprogramma voor de komende 10 jaar, wordt echter gerekend met een opslag van 8%, omdat er minder tijdelijke huisvesting nodig is.
- j. Voor het plusscenario en voor locatie-specifieke omstandigheden wordt gerekend met een opslag van gemiddeld 7%, waaronder ook de onder punt g bedoelde duurzaamheidsambities vallen

Bruggebouw Kalsbeek College

Aanvullend op de rapportage van ICS heeft uw raad via de voorjaarsrapportage ingestemd met een voorstel voor het behoud van het zgn. Bruggebouw van het Kalsbeek College (verlenging huur). De financiële doorrekening van deze exploitatie-uitgave is in bovengenoemde tabellen buiten beschouwing gelaten. In het schooljaar 2022/2023 wordt onderzocht of het (financieel) aantrekkelijker is om tot aankoop van het Bruggebouw over te gaan.

Niet wettelijke uitgaven R. de Jagerschool

Zoals aangekondigd in de betreffende raadsinformatiebrief van 5 juli 2022 (Decos/JOIN D/22/066151) doet ons college uw raad later dit kalenderjaar mogelijk een separaat voorstel over niet-wettelijk verplichte uitgaven bij de bouw van een nieuwe school voor de R. de Jagerschool. Deze uitgaven blijven in de nu voorliggende financiële doorrekeningen buiten beschouwing.

(*) BENG - Bijna Energie Neutraal Schoolgebouw

(**) ENG - Energie Neutraal Schoolgebouw

3. Toelichting en gevolgen financiën

In sommige printversies van dit voorstel zijn de hierna volgende tabellen niet goed leesbaar. Om die reden zijn de tabellen ook als excel-document bijgevoegd.

Oude en nieuwe investeringsbedragen (tabel 1a)

In tabel 1a wordt aangegeven wat het verschil in investeringsbedragen is tussen het oorspronkelijke IHP uit 2018 en het nieuwe voorgestelde IHP.

tabel 1a		
Investerings onderwijshuisvesting	IHP 2018	Investerings nieuw IHP
Wilhelminaschool (w ordt gerealiseerd, kredieten zijn al toegekend)	2.666.192	4.060.864
Vernieuwing St. Bavo school	2.889.157	4.216.496
Vernieuwing school De Kring	2.830.482	2.651.460
Vernieuwing school De Keerkring	3.642.030	5.442.448
Vernieuwing school Jorai	1.987.254	2.838.496
Vernieuwing school Jan de Bakker	2.383.960	3.337.099
Nieuwbouw Nieuw Middelland		4.129.344
Scholen Bomen- en bloemenkwartier	4.736.913	6.891.870
Nieuwbouw Molenviet-West	4.868.608	6.131.100
Nieuwbouw Molenviet-Oost	4.955.033	7.829.190
	30.959.629	47.528.367

Het totaal aan investeringen van € 47,5 mln heeft een negatief effect op de schuldquote van ruim 30%.

Investerings en fasering (tabel 1b)

In tabel 1b wordt aangegeven wat de bedragen van de investeringen zijn voor de verschillende scholen en wanneer deze plaats vinden. Uitgangspunt is dat 10% van de investering plaats vindt voor de start van de bouw in verband met voorbereidingskosten. De investeringsbedragen zijn inclusief opslag voor het plusscenario en locatie-specifieke omstandigheden.

tabel 1b															
Investerings onderwijshuisvesting	Prog	Jaar start bouw	Investering	Afschr term (jr)	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033
Aanwilling krediet Overige schoolgebouwen	5	2023	1.000.000	50	1.000.000										
Vernieuwing St. Bavo school	5	2025	4.216.496	50		421.650	3.794.846								
Vernieuwing school De Kring	5	2026	2.651.460	50			264.146	2.386.314							
Vernieuwing school De Keerkring	5	2027	5.442.448	50				544.245	4.898.203						
Verwerving grond tbv school Nieuw Middelland	5	2026	1.338.623	geen				1.338.623							
Bouw sportzaal in Nieuw Middelland	5	2026	2.440.000	40				2.440.000							
Vernieuwing school Jorai	5	2028	2.838.496	50					283.850	2.554.646					
Vernieuwing school Jan de Bakker	5	2029	3.337.099	50						333.710	3.003.389				
Nieuwbouw Nieuw Middelland	5	2030	4.129.344	50							412.934	3.716.410			
Scholen Bomen- en bloemenkwartier	5	2031	6.891.870	50								689.187	6.202.683		
Nieuwbouw Molenviet-West	5	2032	6.131.100	50									613.110	5.517.990	
Nieuwbouw Molenviet-Oost	5	2033	7.829.190	50										782.919	7.046.271

Kosten voor tijdelijke huisvesting (tabel 2)

In het scenario zoals door ICS is berekend wordt er vanuit gegaan dat er kosten worden gemaakt voor tijdelijke huisvesting. Dit is in tabel 2 weergegeven. Op basis van het voorgestelde scenario is alleen tijdelijke huisvesting nodig bij de bouw van de St. Bavo school (in 2024, € 337.320). Het risico bestaat dat door afwijkingen in de planning na 2024 toch tijdelijke huisvesting benodigd is. Het gaat dan om een totaalbedrag van € 2.809.734 voor de jaren 2025-2033. De aanname is dat de kans dat dit risico zich voordoet 33% is. Voorgesteld wordt daarom om dit risico voor een bedrag van € 900.000 op te nemen in de risicoparagraaf van de programmabegroting.

tabel 2												
Exploitatielasten	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033
Tijdelijke huisvesting, sloop etc.			337.320	435.396	212.117	227.080	266.968		551.350	490.488	626.335	

Kapitaalslasten nieuwe investeringen (tabel 3)

De investeringen in de schoolgebouwen brengen kapitaalslasten (rente + afschrijving) met zich mee. Deze worden in tabel 3 zichtbaar gemaakt. De kapitaalslasten worden annuïtair berekend. In dit scenario wordt voorgesteld uit te gaan van een afschrijvingstermijn van 50 jaar.

Kapitaalslasten (annuïtair)	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035
Aanwilling krediet Overige schoolgebouwen			30.572	30.572	30.572	30.572	30.572	30.572	30.572	30.572	30.572	30.572	30.572	30.572
Vernieuwing St. Bavo school				120.472	120.472	120.472	120.472	120.472	120.472	120.472	120.472	120.472	120.472	120.472
Vernieuwing school De Kring				85.547	85.547	85.547	85.547	85.547	85.547	85.547	85.547	85.547	85.547	85.547
Vernieuwing school De Keerkring						175.597	175.597	175.597	175.597	175.597	175.597	175.597	175.597	175.597
Verwerving grond tbv school Nieuw Middelland (alleen rente)						20.079	20.079	20.079	20.079	20.079	20.079	20.079	20.079	20.079
Bouw sportzaal in Nieuw Middelland					81.562	81.562	81.562	81.562	81.562	81.562	81.562	81.562	81.562	81.562
Vernieuwing school Jorai						81.101	81.101	81.101	81.101	81.101	81.101	81.101	81.101	81.101
Vernieuwing school Jan de Bakker								95.347	95.347	95.347	95.347	95.347	95.347	95.347
Nieuwbouw Nieuw Middelland									117.982	117.982	117.982	117.982	117.982	117.982
Scholen Bomen- en bloemenkwartier										196.912	196.912	196.912	196.912	196.912
Nieuwbouw Molenvliet-West											175.176	175.176	175.176	175.176
Nieuwbouw Molenvliet-Oost												223.693	223.693	223.693
	0	0	30.572	30.572	151.044	318.153	513.829	594.930	690.277	808.259	1.005.171	1.180.347	1.404.040	1.404.040

Eerder besluit Toekomstbestendige Organisatie en Financiering onderwijshuisvesting

Met besluit van uw raad van 4 oktober 2018 (18R.00435 Toekomstbestendige Organisatie en Financiering Onderwijshuisvesting (HEVO-traject)) heeft uw raad onder meer besloten:

- in te stemmen met het instellen van een reserve Onderwijshuisvesting (OHV) voor het bekostigen van (toekomstige) kapitaalslasten voortvloeiend uit het Integraal Huisvestings Plan voor onderwijshuisvesting;
- dat het budget voor onderwijshuisvesting (stand begroting 2022) vanaf 2023 jaarlijks met 1% wordt verhoogd en dat deze verhoging jaarlijks wordt toegevoegd aan de reserve Onderwijshuisvesting;
- dat het budget voor onderwijshuisvesting jaarlijks geïndexeerd wordt conform de systematiek van de gemeentebegroting;
- dat de vrijvallende kapitaalslasten vanaf 2023 toegevoegd worden aan de reserve onderwijshuisvesting.

De systematiek voor het opbouwen van de reserve is langs het voorgestelde scenario van het nieuwe IHP gelegd. Daaruit blijkt dat de geschetste systematiek op de langere termijn niet toereikend is om de kapitaalslasten van de toekomstige investeringen te dekken uit de reserve OHV. De toekomstige stortingen zijn niet toereikend genoeg om de komende kapitaalslasten voor het nieuwe IHP te dekken. Hoofdzakelijk wordt dit veroorzaakt doordat de investeringen (en de daarmee gepaard gaande kapitaalslasten) hoger zijn dan in het IHP van 2018 en dat er geen sprake is van vrijvallende kapitaalslasten. In tabel 4 wordt aangegeven wat de begrote stortingen zijn zoals opgenomen in de programmabegroting 2022-2025, wat de storting zou moeten zijn in verband met de ophoging met 1% (die nog niet begroot is) en wat de onttrekking (in plaats van vrijval) is in verband met niet vrijvallende kapitaalslasten. De niet vrijvallende kapitaalslasten (lees: een stijging van de kapitaalslasten t.o.v. 2022) wordt hoofdzakelijk veroorzaakt door het later realiseren van de R. de Jagerschool en daarmee later gerealiseerde kapitaalslasten. Als laatste is weergegeven wat de verwachte onttrekkingen zijn voor de kapitaalslasten van het nieuwe IHP. Hieruit blijkt dat er vanaf 2028 een tekort in de reserve OHV ontstaat van € 447.000 lopend in 2035 tot ruim € 7,4 mln.

Reserve Onderwijshuisvesting	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035
Begrote stortingen in reserve Onderwijshuisvesting (PB 2022-2025)	194.451	323.561	229.396	257.684										
Storting ivm 1% (nog niet begroot)		53.162	53.694	54.231	54.773	55.321	55.874	56.433	56.997	57.567	58.143	58.724	59.311	59.904
Storting vrijvallende kapitaalslasten huidige investeringen	34.113	-58.302	-121.256	-155.932	-139.883	-150.465	-143.313	-118.715	-91.736	-68.231	-50.917	-4.017	9.797	15.078
Onttrekking kapitaalslasten nieuwe investeringen	0	0	-30.572	-30.572	-151.044	-318.153	-513.829	-594.930	-690.277	-808.259	-1.005.171	-1.180.347	-1.404.040	-1.404.040
Stand reserve	228.564	546.985	678.247	803.658	567.504	154.206	-447.061	-1.104.273	-1.829.289	-2.648.212	-3.646.158	-4.771.798	-6.106.729	-7.435.787

Financieel effect

Om het tekort in de reserve OHV op te vullen dient deze aangevuld te worden. Daarnaast dient de storting op basis van 1% van de begroting OHV in de reserve OHV gestort te worden. Op basis van de hierboven geschetste systematiek betekent dit dat in 2023 tot en met 2027 elke jaar een bedrag (boven op de al begrote bedragen) van rond de € 55.000 in de reserve gestort dient te worden, maar dat vanaf 2028 een bedrag van € 503.000 lopend tot bijna € 1,4 mln in 2035 in de reserve gestort dient te worden. In de onderstaande tabel (tabel 5) wordt dit weergegeven:

Financieel effect	Totaal	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035
tekort in de reserve:	-7.435.787						-447.061	-657.212	-725.016	-818.923	-997.945	-1.125.640	-1.334.932	-1.329.058
storting 1% opnemen in begroting:	-734.134	-53.162	-53.694	-54.231	-54.773	-55.321	-55.874	-56.433	-56.997	-57.567	-58.143	-58.724	-59.311	-59.904
	-8.169.921	-53.162	-53.694	-54.231	-54.773	-55.321	-502.935	-713.645	-782.013	-876.490	-1.056.088	-1.184.364	-1.394.243	-1.388.962

Hoe omgaan met het tekort

Lasten spreiden (scenario 1)

Door de voorziene lasten al eerder te spreiden over de komende jaren wordt de reserve OHV geleidelijk gevuld en is deze van voldoende niveau om de komende lasten te kunnen dekken. Daarmee komen de investeringslasten gelijkmatig in onze begroting terecht en kunnen we hiermee langjarig stabiel begroten. Daarnaast biedt het de partijen in het consensusoverleg ook meer zekerheid dat de middelen voor de investeringen die later komen er te zijner tijd ook zullen zijn. Die zekerheid is ook een redelijke tegenprestatie voor hun akkoord om te temporiseren.

De totale kapitaalslasten die ten laste van de reserve OHV komen voor 2023 tot en met 2035 zijn afgerond € 9,2 mln. Daar tegenover staat een verwachte dekking van de reserve OHV eind 2022 van € 228.564. In tabel 6 worden de totale kapitaalslasten en de verwachte stand van de reserve OHV eind 2022 weergegeven.

tabel 6														
	Stand reserve OHV eind													
	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035
Begrote stortingen in reserve Onderwijshuisvesting (PB 2022-2025)	194.451													
Toename (is min) kapitaalslasten oude inv	34.113	-58.302	-121.256	-155.932	-139.883	-150.465	-143.313	-118.715	-91.736	-68.231	-50.917	-4.017	9.797	15.078
Kapitaalslasten nieuwe investeringen	0	0	-30.572	-30.572	-151.044	-318.153	-513.829	-594.930	-690.277	-808.259	-1.005.171	-1.180.347	-1.404.040	-1.404.040
Totaal kap lasten	228.564	-58.302	-151.828	-186.504	-290.927	-468.618	-657.142	-713.645	-782.013	-876.490	-1.056.088	-1.184.364	-1.394.243	-1.388.962

Dat betekent dat bij spreiding van de lasten over de jaren 2023 tot en met 2035 een bedrag van € 9,2 mln - € 228.564 = € 8.980.562 verdeeld moet worden. Dat betekent een gemiddelde last per jaar van 2023 tot en met 2035 van € 690.812. Hiervan is al een bedrag van in totaal € 810.641 in de begroting voor de jaren 2023-2025 opgenomen. Het financieel effect van dit scenario (scenario 1) op de begroting ziet er als volgt uit:

scenario 1 (lasten spreiden over de jaren 2023-2035)														
gemiddeld jaarlijks financieel effect (storten in res OHV)	Totaal 2023-													
	2035	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035
gemiddelde lasten	-8.980.562	-690.812	-690.812	-690.812	-690.812	-690.812	-690.812	-690.812	-690.812	-690.812	-690.812	-690.812	-690.812	-690.812
al begroot	810.641	323.561	229.396	257.684										
Effect op begroting:	-8.169.921	-367.251	-461.416	-433.128	-690.812	-690.812	-690.812	-690.812	-690.812	-690.812	-690.812	-690.812	-690.812	-690.812

Dit scenario betekent een extra last van € 367.000 in 2023 oplopend tot € 433.000 in 2025 om vervolgens over te gaan in een last van € 690.812 per jaar van 2026 tot en met 2035. Voor het jaar 2024 komen daar de lasten voor tijdelijke huisvesting voor de St. Bavoschool bij van € 337.320. Deze lasten kunnen niet verspreid worden en mogen ook niet uit de reserve OHV gedekt worden. Het effect op de begroting voor 2024 wordt dan € 798.736 (negatief).

Scenario 1 houdt rekening met de hoge lasten die in de toekomst volgen en past in de wens van toekomstbestendige financiën. Het college heeft daarom de voorkeur voor scenario 1, waarbij de lasten geleidelijk worden verspreid over de jaren 2023 tot en met 2035.

Lasten nemen zodra die zich voordoen (scenario 2)

Zoals hierboven is geschetst onder "Financieel effect" ontstaat de piek van de extra lasten in 2028. Een mogelijkheid is om deze lasten te nemen zodra die zich voordoen. Ondanks het feit dat nu bekend is dat deze lasten er aan komen, kan dat tegen die tijd als een verrassing in het begrotingsproces naar voren komen. De lasten worden eigenlijk naar achteren geschoven. Het financieel effect op de begroting van dit scenario (scenario 2) ziet er uit zoals ook al is geschetst in tabel 5:

scenario 2 (lasten nemen wanneer die zich voordoen)													
Financieel effect	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035
tekort in de reserve:						-447.061	-657.212	-725.016	-818.923	-997.945	-1.125.640	-1.334.932	-1.329.058
storting 1% opnemen in begroting:	-53.162	-53.694	-54.231	-54.773	-55.321	-55.874	-56.433	-56.997	-57.567	-58.143	-58.724	-59.311	-59.904
Effect op begroting:	-53.162	-53.694	-54.231	-54.773	-55.321	-502.935	-713.645	-782.013	-876.490	-1.056.088	-1.184.364	-1.394.243	-1.388.962

Voor het jaar 2024 komen daar de lasten voor tijdelijke huisvesting voor de St. Bavoschool bij van € 337.320. Het effect op de begroting voor 2024 wordt dan € 391.014 (negatief).

Scenario 2 leidt niet tot toekomstbestendige financiën en heeft niet de voorkeur van het college.